

Inicijativa za organizovanje razvojne banke u BiH

U Vitezu je, početkom februara, održana deveta sjednica Upravnog odbora Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH

Na sjednici je usvojena Informacija o aktivnostima na transformaciji komorskog sistema u Federaciji BiH i konstatovano da komore moraju djelovati kao sistem kako bi zadovoljile potrebe jedinstvenog regulisanja sistemskih pitanja od interesa za privredu i privrednike u FBiH.

Razmotreni su i utvrđeni prijedlozi godišnjih dokumenata koje usvaja Skupština P/GKFBiH:

- * Izvještaja o radu Komore i njenih organa za 2003. godinu;

- * Ocjena izvršenja finansijskog obračuna za 2003. godinu;

- * Okvirnog plana rada Komore i njenih organa za 2004. godinu;

- * Finansijskog plana za 2004. godinu.

U skladu sa važećim zakonskim i podzakonskim propisima utvrđen je prijedlog:

- * Pravilnika o finansijskom poslovanju;

- * Pravilnika o računovodstvu;

- * Pravilnika o uslovima i kriterijima za davanje interne saglasnosti za nabavke roba, usluga i ustupanje radova;

- * Pravilnika o popisu sredstava i izvora sredstava.

Pažnja je posvećena razmatranju inicijative za organizovanje razvojne banke u BiH, u skladu sa obavezama realizacije Akcionog plana realizacije prioriteta za 2003/2004. godinu, u cilju provođenja Strateškog plana razvoja metalne i elektroindustrije. Materijal je urađen na osnovama modela Hrvatske banke za obnovu i razvoj, u skladu sa odredbama Zakona o bankama i Zakona o privrednim društvima, koji daje mogućnosti za kvalitetni rad i upravljanje bankom. Upravni odbor je konstatovao da je organizovanje razvojne banke u BiH neminovnost, te da kod regulisanja ove materije treba naglasiti profesionalan pristup, pridržavati se standarda struke, definisati ciljeve, istaći interes privrede i transparentnost rada kroz neovisno upravljanje bankom.

M. IDRIZOVIĆ

“Proizvodimo, kupujmo domaće” Komore BiH potpisale Sporazum o saradnji Privredne komore u BiH vrše posljednje pripreme za realizaciju Nacionalnog programa “Proizvodimo, kupujmo domaće” * Pozitivan interes javnosti za Program * Odgovornost privrednih komora

Poslije dugih priprema i nakon usvojenog Nacionalnog programa “Proizvodimo, kupujmo domaće”, privredne komore u BiH: Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH, Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH, sa privrednim komorama kantona u FBiH i Privredna komora Republike Srpske sa privrednim komorama regija u RS, potpisale su Sporazum o saradnji na realizacije NP “Proizvodimo, kupujmo domaće”. Uskoro će ga potpisati i Privredna komora Brčko Distrikta BiH.

Ovim potpisima stekli su se uslovi za početak realizacije Programa “Proizvodimo, kupujmo domaće” i osigurala njegova realizacija na cijelom području i za sve proizvode BiH.

U toku je natječaj za izradu prijedloga idejnog rješenja logotipa (znaka) sa odgovarajućom kratkom propagandnom porukom za NP “Proizvodimo, kupujmo domaće”. Vijeće ministara BiH pokazuje interes da pruži konkretnu podršku realizaciji ovog nacionalnog programa i traži od privrednih komora da, u granicama realnog, predlože Ministarskom vijeću BiH oblike njegove konkretne podrške. Brojna preduzeća, škole, agencije, sredstva informisanja i drugi već se javljaju da učestvuju u realizaciji Programa. Dosadašnje pojedinačne akcije, koje su imale za cilj potaći kod kupaca interes za kupovinu domaćeg proizvoda i usluge, dale su rezultate i sve je veći broj građana koji isključivo zahtijevaju domaće proizvode. U tom kontekstu leži i velika odgovornost na privrednim komorama u BiH da usvojeni Program realiziraju u cijelosti. Potpisani Sporazum je dobar početak i realno uvjerenje za uspjeh.

Mr Hasan JAKUPOVIĆ

Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora Bosne i Hercegovine, u daljem tekstu: V/STKBiH, koju zastupa Milan Lovrić, predsjednik;

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH s privrednim komorama kantona Federacije BiH, u daljem tekstu: P/GKFBiH, koje zastupa Avdo Rapa, predsjednik P/GKFBiH;

Privredna komora Republike Srpske s privrednim komorama regija RS, u daljem tekstu: PKRS, koje zastupa Mladen Mičić, predsjednik PKRS, i

Privredna komora Brčko Distrikta BiH, u daljem tekstu: PKBD, koju zastupa Đorđe Kojić, predsjednik PKRS u daljem tekstu: učesnice u Sporazumu, na osnovu usvojenog Nacionalnog programa "Proizvodimo, kupujemo domaće" (NP PKD) i Pravilnika o znakovima vizualnog označavanja bosanskohercegovačkih proizvoda (PZOBHP), a u cilju njihovog dosljednog provođenja u praksi, zaključuju

S P O R A Z U M

o saradnji privrednih komora u BiH na realizaciji Nacionalnog programa "PROIZVODIMO, KUPUJMO DOMAĆE"

Učesnice u Sporazumu su saglasne da provođenjem NP PKD žele ostvariti ciljeve da se:

- većim i boljim korištenjem domaćih prirodnih i stečenih, ljudskih i organizacionih resursa osigura efikasnije privređivanje, veći rast zapošljavanja, rast i diversificiranje postojeće i razvoj novih proizvodnji i usluga;

- pojačanom promocijom domaćih proizvoda i usluga na domaćem tržištu postigne podizanje kvaliteta i konkurentne cijene domaćih proizvoda i usluga na i iznad nivoa inozemne konkurencije;

- poveća izvoz;

- i da se domaći potrošači prilikom kupovine, opredjeljuju za kupovinu proizvoda domaćeg porijekla, u situaciji najmanje jednakog ili boljeg kvaliteta domaćeg proizvoda i konkurentne cijene, u odnosu na uvozne.

Učesnice Sporazuma ocjenjuju provođenje NP PKD prvorazrednim zadatkom privrednih komora u BiH i, uz uslov dobre međukomorske saradnje, realnom mogućnošću da se, planiranim metodama, ostvare ciljevi NP PKD.

Član 1.

U cilju uspješnog provođenja NP PKD učesnice Sporazuma će, u skladu s mogućnostima i vlastitim interesima, odgovarajuće prilagoditi unutrašnju organizaciju i imenovati lice koje će, u ime privredne komore, koordinirati poslove na realizaciji NP PKD i o tome pismeno obavijestiti ostale učesnice.

Član 2.

Koordinatori provođenja NP PKD, imenovani od strane V/STKBiH, P/GKFBiH, PKRS i PKBD, čine Koordinacioni odbor za provođenje Nacionalnog programa "Proizvodimo, kupujemo domaće" KO NP PKD.

Članovi KO NP PKD će izabrati predsjedavajućeg, na mandat od godinu dana.

Član 3.

Učesnice Sporazuma su saglasne da sve troškove, koji će nastati realizacijom NP PKD, a koji padaju na teret privrednih komora u BiH, podmiruju uz sljedeću participaciju:

- Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH....40%
- Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH sa privrednim komorama kantona u Federaciji BiH...30%
- Privredna komora Republike Srpske sa privrednim komorama regija u RS25%
- Privredna komora Distrikta Brčko5%

Član 4.

Za svaku pojedinačnu aktivnost na provođenju NP PKD utvrđivat će se poseban Finansijski plan sa vrstama i visinom troškova, koji će usvajati KO NP PKD, iz člana 2. ovog Sporazuma, a učesnice Sporazuma podmirivati, u skladu s prethodnim članom.

Član 5.

Učesnice Sporazuma će na teritoriji gdje ostvaruju svoju nadležnost, a u skladu s tačkom 2.1. stav 5. alineja 4. NP PKD, nastojati da sve aktivnosti, koje već vode ili će voditi druge organizacije s ciljem stvaranja većeg povjerenja domaćih kupaca prema domaćim proizvodima i uslugama, nastojati uključiti u NP PKD, te da neće voditi separatne aktivnosti, ako one nisu prethodno usaglašene na KO NP PKD.

Član 6.

Učesnice Sporazuma su saglasne da će izvršiti sve potrebne pripreme da bi, najkasnije do 15. marta 2004. godine, mogle početi prve promotivne procedure predviđene NP PKD.

Član 7.

Sve eventualne sporove učesnice će rješavati sporazumno.

Član 8.

Ovaj Sporazum sačinjen je u osam primjeraka, svakoj učesnici po dva.

U Sarajevu, 09. februara/veljače 2004. godine.

Avdo Rapa Mladen Mičić Milan Lovrić Đorđe Kojić

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina V
Broj 17
februar/veljača 2004.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović, odgovorni urednik,
članovi:

Šemsa Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin
Đikić, Juso Škaljić i Meliha Velić, sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora FBIH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d. Sarajevo

POSLOVNE
STAMPARNE

Štampa:

"Birograf" Sarajevo
Gajev trg 2
Za štampariju
Rizah Mustafić

Besplatan primjerak

Između P/GKFBiH i REC-a

Potpisan Memorandum o razumijevanju

P/GKFBiH potpisala je Memorandum o razumijevanju sa Regionalnim centrom za okoliš za Srednju i istočnu Evropu (REC) - Ured u Sarajevu

REC je nestranačka i neprofitna, projektno usmjerena organizacija, čija je misija da pruža pomoć u rješavanju problema vezanih za okoliš. Ovu misiju Centar obavlja promovirajući suradnju između nevladinih organizacija, vlada, poslovnih društava i drugih zainteresovanih aktera u oblasti okoliša, te podrškom slobodnoj razmjeni informacija i učešća javnosti u donošenju odluka vezanih za okoliš.

djelokruga rada organizacije uslijedilo je emitovanje promocijskog filma o REC-u.

P/GKFBiH već duže vrijeme suraduje sa REC-om, kroz zajedničko organiziranje seminara, okruglih stolova i slično. Nakon potpisivanja ovog dokumenta suradnja će se intenzivirati i unaprijediti.

Osnovni cilj Memoranduma jeste suradnja na uvođenju okolinske komponente u biznis, posebno na područjima kao što su: energetska efikasnost, upravljanje otpadom, upravljanje kemikalijama, smanjenje zagađivanja, zaštita potrošača, upravljačka praksa i slično.

*Predsjednik
P/GKFBiH
Avdo Rapa i
Nešad Šeremet
prilikom
potpisivanja
Memoranduma*

REC su 1990. godine osnovale Sjedinjene Američke Države i Mađarska. Pravni okvir za djelovanje jeste Povelja čije su potpisnice vlade 28 zemalja i Evropska komisija, te Međunarodni sporazum sa Vladom Republike Mađarske. Sjedište i glavni ured nalazi se u mjestu Szentendre, u Mađarskoj. Podružnice i terenski uredi su u svakoj od 15 zemalja korisnika njegovih usluga: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Hrvatskoj, Češkoj, Estoniji, Mađarskoj, Latviji, Litvaniji, BJR Makedoniji, Poljskoj, Rumuniji, Srbiji i Crnoj Gori, Slovačkoj i Sloveniji.

Potpis Memoranduma između P/GKFBiH i REC-a upriličen je 19. januara ove godine, na svečanosti koju je organizirao REC, povodom promocije publikacija "Osnovna razmatranja problema privrednog sektora u BiH u procesu približavanja okolišnoj legislativi Evropske unije" i "Sredstva komunikacije u oblasti okoliša".

Nakon pozdravnog govora dr Nešada Šeremeta, direktora REC-a, te predstavljanja

Suradnja će se odvijati kroz razmjenu informacija, zajedničke nastupe i realizaciju projekata, kao i druge oblike koji predstavljaju zajednički cilj ili interes obje strane.

Nakon potpisivanja Memoranduma prisutnima se obratio Avdo Rapa, predsjednik P/GKFBiH, akcentirajući da će Komora podržavati i promovirati rad REC-a kod svojih članica. Naglasio je da PK kao asocijacija privrede okuplja i zastupa privredne subjekte kojima su potrebne navedene aktivnosti, naročito implementiranje nedavno usvojene zakonske regulative iz oblasti zaštite okoliša.

Kao krajnji cilj ovih aktivnosti naveo je i pripreme naše zemlje za ulazak u Evropsku uniju.

Nakon što je Jasna Draganić, projekt menadžer REC-a BiH, prezentirala navedene projekte i izlaganja prof. dr Aleksandra Kneževića o "Stanju privrednog sektora u BiH", uručene su REC-ove povelje.

Mr Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Povećati poticaje

Razvijati agrar i ostale grane proizvodnje

Gospodarska/Privredna komora Federacije BiH napokon se, početkom februara, uselila u vlastite prostorije u Zagrebačkoj ulici, u Mostaru. Spomenimo samo da se do sada selila u šest navrata

U novim prostorijama će P/GKFBiH, prema riječima dopredsjednika Jage Lasića, moći pružati kvalitetnije i adekvatnije usluge svojim članicama, jer su uslov za dobro izvršenje poslova, prije svega, ljudi, pa onda objekti i oprema.

- Gospodarska komora FBiH ove godine anagažirala se na izradi nove carinske tarife i novoga Zakona o carinskoj politici, jer s Republikom Hrvatskom i Crnom Gorom ulazimo u vrijeme bescarinskoga poslovanja. S Republikom Slovenijom se prekidaju svi ugovori s ulaskom u Europsku uniju, jer bi onda vrijedili njezini ugovori, koji su već najavljeni i diplomatski.

Te tri zemlje stoga ne bi predstavljale smetnju oko izmjene carinske tarife, dok ostale s kojima imamo ugovor o slobodnoj trgovini (Turska, Rumunija, Makedonija, Bugarska, Albanija) nisu ni značajne u tolikoj mjeri, jer s njima imamo svega šest posto ukupnoga prometa - smatra Lasić.

Ove godine P/GKFBiH radi i na "neobveznom članstvu", odnosno učlanjenju zainteresiranih tvrtki. Prema Lasićevim riječima, ona je jedina na području eks Jugoslavije i okruženju koja će raditi na ovome, te vidi to kao "međunarodni eksperiment".

Brojne tvrtke se žale na Zakon o slobodnoj trgovini, jer im je, smatraju, smanjena mogućnost plasiranja proizvoda na domaćem tržištu, a velika je konkurentnost uvoznih proizvoda?

- Ugovori o slobodnoj trgovini u BiH, uglavnom, su korektni. Međutim, izgubili smo vrijeme, jer je Ministarstvo vanjske trgovine BiH potpisivalo ugovore, a nije radilo ništa na pripremama domaćeg gospodarstva za njihovu primjenu. Tako

smo došli u situaciju da ne možemo izvoziti našu robu. Stoga P/GKFBiH i PK Republike Srpske rade na pripremama "hodograma poslova" koje trebamo pozavršavati na brzinu kako bismo mogli akreditirati određene institucije i laboratorije koje bi obavljale kvalitetan prijem iz uvoza i certificiranje robe za izvoz. Urgentne institucije bile bi veterina, fitopatologija, sanitet, drvo, cigarete, hemijska industrija i posebno industrija deterdženata - zaključuje Lasić.

Vlada FBiH dužna je 7,8 milijuna konvertibilnih maraka poljoprivrednim proizvođačima; 4,5 milijuna za mlijeko i 3,3 milijuna za duhan. Koliko je predvidjela poticaja za poljoprivredu u ovoj godini?

Skupa s dugovima to bi bilo nekih pet do šest milijuna KM, što, u svakom slučaju, nije dovoljno.

Stoga je Upravni odbor P/GKFBiH pokrenuo akciju da se poveća poticaj za najmanje od tri posto od federalnog proračuna i da se paralelno ide s formiranjem razvojne banke koja će selektivno pristupiti kamatnoj politici. Tako bi se mogao razvijati ne samo agrar nego i ostale grane proizvodnje, ocjenjuje dopredsjednik P/GKFBiH.

Prema njegovim riječima, moraju se poticati samo komercijalni proizvođači. Dakle, oni koji rade za tržište, a ne oni koji proizvode samo za sebe.

- Cilj je da se potiče domaća proizvodnja i smanji izvoz - kaže Lasić.

U BiH se troši 80 posto uvezenoga vina kojega na granici nitko ne kontrolira, a tek 20 posto domaćega vina. Kako to komentirate?

- Mislim da BiH ionako nema dovoljnih količina vinove loze za proizvodnju vina u cilju zadovoljavanja svojih potreba. Samo područje Hercegovine, kojeg smatramo vinarskim krajem, proizvodi oko 11 milijuna litara, što, u svakom slučaju, nije dovoljno. Problem je u tretmanu, jer je tretman naših i uvezenih vina aspekta zaštite isti što se tiče akcizne politike.

Što se tiče budućeg razvoja FBiH, odnosno BiH, Jago Lasić kaže da se ne može ništa precizirati, jer ova zemlja nema koegzistentnu privrednu politiku, u smislu da gospodarstvenici znaju pod kakvim uvjetima će raditi za najmanje budućih pet godina.

Uz ostalo, trebala bi se napraviti jaka analiza koliko ljudi radi u Mađarskoj, Hrvatskoj, Njemačkoj i Italiji na snabdijevanju FBiH.

Kroz uvoz zapošljavamo radnu snagu u nekim zemljama i, prema računici, na bruto plaće iz decembra 2003. godine za FBiH vani radi negdje 241.000 radnika.

Jago Lasić, dopredsjednik P/GKFBiH

M. K.

Stvoriti tržišno usmjereno preduzeće

Željeznički transport jeste jedan od preduslova za dinamičniji razvoj cjelokupne privrede, što je akcentirano i u Strategiji MEI. Činjenica je da bi veliki sistemi ovog segmenta industrije (BH Steel, Alumini, Elektrobosna) znatno bolje funkcionirali uz efikasnu željeznicu

U Strategiji je i nekoliko egzaktnih činjenica, bez detaljnijeg uvida u sadašnje stanje i strateški plan razvoja željeznica. Stoga je delegacija P/GKFBiH, na čelu sa predsjednikom Avdom Rapa i predstavnicima Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije posjetila Željeznice FBiH, 15. januara.

- Sadašnje stanje željezničkog saobraćaja, uključujući i održavanje infrastrukture, strateški i srednjoročni plan razvoja željeznica, te suradnja P/GKFBiH i Željeznica FBiH, razlog su ove posjete, naglasio je predsjednik Rapa. Istaknuo je i da su se, prilikom predstavljanja Strateških pravaca razvoja metalne i elektroindustrije po kantonima/županijama, privrednici interesirali za intenziviranje željezničkog saobraćaja i mogućnost uključivanja privrednih subjekata u održavanje, remont i generalne popravke vagona, lokomotiva i ostale infrastrukture.

Narcis Džumhur, direktor Željeznica FBiH, predstavio je sadašnje stanje u postojećem željezničkom sistemu:

- Vlastitim i skromnim sredstvima međunarodne zajednice sanirani su i rekonstruirani objekti i postrojenja željezničke infrastrukture,

tako da je veći dio željezničkih pruga fizički povezan i u osnovnoj funkciji za brzinu 50 do 70 km/sat. Osiguranje signalno-sigurnosnim uređajima u brojnim stanicama je van funkcije. Mobilni kapaciteti za putnički i teretni saobraćaj su zastarjeli eksploataciono i tehnološki, nekompatibilni za jedinstvenu primjenu tehnologije i standarda država EU u oblasti prijevoza.

Prijevoz roba željeznicom, iako sporo, vraća se u normalne tokove.

U 1999. iznosio je 2.778.740 tona, a za deset mjeseci 2003. godine 3.792.140 tona, sa neznatno većim brojem ispravnih vagona. Željeznice FBiH još uvijek posluju sa gubitkom, uz permanentno prisutan problem nedostatka finansijskih sredstava.

FBiH izdvaja za Željeznice 15.000.000 KM/- godišnje, a Republika Hrvatska za svoje Željeznice 1.300.000/dnevno.

I pored teškoća, direktor Džumhur na razvoj Željeznica gleda optimistično, budući da su, pored svega, najveći, najsigurniji, najisplativiji i ekološki najprihvatljiviji prijevoznik.

Stoga su sačinili Strateški plan, kao i Srednjoročni plan razvoja do 2008. godine.

Shodno Strateškom planu, vizija Željeznica FBiH je stvoriti tržišno usmjereno preduzeće, koje će usluge prijevoza putnika i prijevoza tereta pružati na konkurentan, siguran, ekonomičan i ekološki prihvatljiv način.

Kada je riječ o procjeni transportnog tržišta, onda se za metalni sektor predviđa za period planiranja oko dva miliona tona (BH Steel Željezara - Zenica i Alumini - Mostar), kao potreba usluga transporta robe.

Ukupno je planirano u 2004. prevesti 5.019.000 tona, a u 2008. godini 7,5 miliona tona, što predstavlja prosječan godišnji rast od 9,86 odsto.

U kojoj mjeri naše firme metalnog sektora mogu biti uključene više, kada su u pitanju remont i popravke? Direktor je rekao da sama činjenica da jedna lokomotiva treba 78.000 rezervnih dijelova upućuje na složenost posla, ali, istovremeno, daje i mogućnost uključivanja i domaćim firmama da se osposobe za navedeni posao i učestvuju u njemu.

S tim u vezi je ostvarena uspješna suradnja sa preduzećem Elektromont - Banovići, a u pripremi je i dogovor sa REVOM - Dobošica.

Predsjednik P/GKFBiH i direktor Željeznica FBiH su dogovorili da zajednički realiziraju susret sa predstavnicima turskih kompanija koje su voljne da surađuju i ulažu u naše privredne subjekte, koristeći poslovni ugled koji je menadžment ŽFBiH stekao u toj zemlji.

Zaključeno je da će ova dva privredna subjekta svoju suradnju nastaviti potpisom Ugovora o suradnji, uz konstataciju da članstvo u P/GKFBiH nije upitno.

U Mostaru

Otvorena glavna jedinica CBBH

Novo poslovne prostorije dobile su Centralna banka BiH i Privredna/Gospodarska komora FBiH, u Zagrebačkoj ulici, na broju 10. Na svečanosti povodom otvaranja govorili su dr Dragan Čović, predsjedavajući Predsjedništva BiH, Peter Nicholl, guverner Centralne banke BiH, i Jago Lasić, dopredsjednik P/GKFBiH.

Na konferenciji za novinare prisutnim su se obratili i viceguverneri CBBH Kemal Kozarić, Ljubiša Vladušić i Dragan Kovačević.

O radu CBBH Petar Nicholl je naglasio da je 2003. godina završena sa 2.300.000 KM kapitala. BiH ima dobru Centralnu banku, a tečaj KM je čvrst i stabilan. Manjkavost je nerazvijeno tržište kapitala na čemu će biti akcenat u 2004. godini. Treba osnovati tržište vrijednosnih papira. Centralna banka radi na uspostavi jedinstvenog registra računa na teritoriji cijele BiH. CBBH pomaže Vladi BiH da dobije prvi suvereni kreditni rejting.

U rješavanje stare devizne štednje od 1.000.000 KM, kako je istakao Kemal Kozarić, viceguverner, CBBH nije značajno uključena, a to utiče na analizu sposobnosti BiH za servisiranje duga. BiH jedina u regionu nije donijela zakon o staroj deviznoj štednji. To će morati učiniti do polovine 2004. godine.

Dubravka BANDIĆ

N. ŠEHIĆ- MUŠIĆ

Građevinska industrija

Novi kvalitet poslovanja

Na proširenoj sjednici Odbora za građevinarstvo, industriju građevinskog materijala i stambeno-komunalnu oblast P/GKFBiH, održanoj početkom februara, prezentirana je inicijativa za finansiranje i izgradnju dionice auto-puta Visoko - Lašvanska petlja na koridoru Vc * Prisustvovali su predstavnici pomenute oblasti, te Ramiz Mehmedagić, federalni ministar prostornog uređenja i okoliša

Razmatran je i Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građenju, te Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju. Članovi Odbora su raspravljali i o članovima 18. do 24. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o građenju kojim su regulisana ovlaštenja građevinskih inženjera i tehničara.

Ponovljen je stav da se prava pojedinih profila inženjersko-tehničkih kadrova pri realizaciji projekata nadzora i izvođenja radova ugrade iz ovlaštenja koja se dobiju polaganjem ispita kod resornog ministarstva.

Prema mišljenju Ešrefa Gačanina, direktora IPSA instituta, pomenutim zakonom je potrebno definisati priznavanje stručnog ispita koji se ranije polagao u firmama, a ne u resornom ministarstvu što je sada slučaj.

- Trenutno, stručni ispiti koji su ranije položeni nisu priznati na cijeloj teritoriji BiH i radnici ne mogu obavljati svoj posao, iako su pojedinci bili i članovi komisije pred kojom se polagalo - kazao je Gačanin.

Stoga je zatraženo da se ovo pitanje reguliše odlukom kojom bi ispiti bili priznati na državnom, a ne samo na entitetskom nivou. Usvojen je stav da se svi prijedlozi i sugestije izneseni na sjednici objedine i dostave

resornom ministarstvu kao doprinos ovog udruženja pri koncipiranju teksta pomenutih zakona.

O dosadašnjim aktivnostima na izgradnji auto-puta od Visokog do Lašvanske petlje govorila je Silvana Marić, predstavnik Hidrogradnje.

- Da bi došlo do direktne realizacije projekta izgradnje koridora Vc, potrebno je obaviti brojne pripremne aktivnosti koje zahtijevaju mnogo vremena. Zbog njegove veličine i složenosti, građevinari su odlučili ubrzati radove i pokušati što

skorije izaći na gradilište - riječi su predstavnice Hidrogradnje.

Stoga je nekoliko građevinskih i projektantsko-konsultantskih kompanija odlučilo da se kandiduje za izgradnju manje dionice puta (oko 30,5 km), od Visokog do Lašvanske petlje.

Prema njenim riječima, članovi konzorcija trenutno završavaju studiju izvodljivosti, koja će dati najznačajnije finansijske aspekte za ovu dionicu.

- Kada završimo sve projektne pripreme, onda ćemo od Vlade Federacije BiH zatražiti koncesiju za tu dionicu, s tim da bismo mi obezbijedili najveći dio sredstava za izvođenje radova.

Tek kada budu gotove sve potrebne studije, bićemo u mogućnosti da procijenimo o kojoj sumi novca je riječ - istakla je Marić.

Na ovaj način bi se nastavio kontinuitet izgradnje postojećeg auto-puta od 11,5 km, a dobijanje koncesije se očekuje oko 2007. godine.

Članovi Odbora su istakli da Udruženje čvrsto stoji iza ove inicijative.

Pomenuti konzorcij čine: Hidrogradnja, ŽGP, GP Put, GP Bosnaputevi, JATA, IPSA, a pridružiti se mogu sve kompanije koje zadovoljavaju odgovarajuće kriterije kakve zahtijeva ovakav projekat.

- Prije početka izvođenja radova na pomenutoj dionici od značaja bi bilo spojiti i dionicu Blažuska petlja - Podlugovi, te Ilijaš - Visoko - riječi su Ramiza Mehmedagića.

Cilj pokretanja inicijative za finansiranje i izgradnju dionice auto-puta Visoko - Lašvanska petlja je: uposliti kapacitete građevinskog sektora, ohrabriti potencijalne domaće i strane investitore da ulažu u BiH, potaknuti formiranje posebnog institucionalnog okvira, promocija alternativnih načina finansiranja infrastrukturnih projekata, novi kvalitet poslovanja građevinskih i konsultantskih kompanija, kao i domaćih banaka, te integriranje raznih sektora bh. privrede.

Razmatrana je i aktuelizacija zahtjeva građevinara koji se odnose na veće razumijevanje institucija vlasti kada je u pitanju porez na građevinski materijal, pooštavanje kontrole rada na crno i kvaliteta rada, smanjenje poreza i doprinosa na plaće, te izmjene Zakona o načinu školovanja privrednih zanimanja (u građevinarstvu).

Zaključeno je da Odbor formira radnu grupu koja će ove zahtjeve formulirati u jedinstven stav koji će uputiti Vladi FBiH na razmatranje.

S. VARUPA

Udruženje poljoprivrede, prehrambene i duhanske industrije i vodoprivrede

Stanje u duhanskoj industriji

Na prostoru BiH duhan se uzgaja uglavnom u Posavini, Hercegovini i Semberiji gdje egzistiraju i preduzeća za otkup i obradu. Godišnja proizvodnja sirovog duhana tri robna tipa: virginija, berley i hercegovački ravnjak u BiH iznosi oko 4.000 tona (u povoljnim klimatskim uslovima), a predratna proizvodnja kretala se oko 8.000 tona

U posljednje vrijeme, u pojedinim područjima FBiH opada interes za proizvodnju duhana, jer ne postoje preduslovi za ovu proizvodnju: nisu obezbijedena povoljna kreditna sredstva za otkup duhana, nije u potpunosti isplaćena premija za 2002. godinu, a za 2003. premija za otkupljeni duhan nije ni predviđena (postoje obećanja), tako da proizvođači nisu ekonomski motivirani za sadnju duhana. Preduzeća za otkup i obradu duhana uz velike napore održavaju ovu proizvodnju. Treba naglasiti da proizvodnja duhana zapošljava veliki broj stanovništva kojima je to jedini izvor primanja.

U BiH postoje četiri fabrike duhana: u Sarajevu, Mostaru, Banjoj Luci i Ljubuškom, koje koriste domaće sirovine, tako da je i budućnost proizvođača duhana direktno ovisna o domaćim fabrikama.

Potrošnja cigareta u BiH iznosi oko 8.000 tona godišnje, a domaća proizvodnja učestvuje sa 60 do 65 odsto, a ostatak se uvozi.

U Federaciju BiH u 2003. godini uvezeno je 3.445 tona cigareta u vrijednosti 89,5 miliona KM. Najveći uvoz je iz Hrvatske, Slovenije, Srbije i Crne Gore.

Proizvodnja sirovog duhana, obrada, naplata poreza i ostala zakonska regulativa iz oblasti duhanske industrije je na nivou entiteta. Tako u

FBiH postoji Zakon o duhanu, Pravilnik o minimalnim tehničko-tehnološkim uvjetima za obavljanje proizvodnje duhanskih proizvoda, Zakon o ograničenoj upotrebi duhanskih preradevina, te Zakon o posebnom porezu na promet duhanskih preradevina.

Od 2000. godine, akcize, odnosno poseban porez na promet iste su na sve cigarete, bez obzira na to da li su iz domaće proizvodnje ili iz uvoza. Na sve cigarete se plaća akciza u iznosu od 35 odsto od maloprodajne cijene umanjene za porez na promet (oko 29 odsto od maloprodajne cijene). Jedina zaštita domaće proizvodnje je carina koja za cigarete iznosi 15 odsto (na jednu paklicu "Ronhilla" carina iznosi 4,5 pf, a carina na uvozne cigarete u Hrvatskoj 49,30 odsto).

BiH je potpisala ugovore o slobodnoj trgovini sa susjednim zemljama i uskoro će doći do ukidanja carina, tako da neće biti nikakvih mehanizama zaštite domaće proizvodnje cigareta. Domaći proizvođači cigareta će doći u još teži položaj, jer se najveći dio repromaterijala (osim duhana) uvozi iz zemalja EU za koje se plaća carina, dok će cigarete (gotovi proizvodi) ulaziti u BiH bezcarinski.

Zakonska regulativa u duhanskoj industriji susjednih zemalja (Hrvatska, Srbija i Crna Gora i donekle Slovenija) slična je sa našom, postoje isti zakoni koji regulišu propise iz duhanske industrije, ali je velika razlika u tome što u BiH ne postoje zaštitni mehanizmi koji bi štitili kako primarnu proizvodnju duhana tako i finalni proizvod - cigarete.

U zakonima susjednih zemalja postoji kategorizacija cigareta u načinu plaćanja akciza. U Srbiji i Crnoj Gori i Makedoniji zakonski je izvršena kategorizacija cigareta na domaće i uvozne, i akciza na uvozne cigarete veća je 10 puta u odnosu na one koje se plaćaju na domaće cigarete. U Hrvatskoj kategorizacija cigareta razvrstana je u skupine A, B i C, gdje u skupinu C spadaju sve uvozne cigarete i akciza je 65 odsto veća u odnosu na prosječnu akcizu koju plaćaju domaći proizvođači.

Osim Zakonom o posebnom porezu na promet u susjednim zemljama, zaštita domaće proizvodnje postignuta je i odgovarajućim pravilnicima o obradi i proizvodnji duhana i markama duhanskih proizvoda.

Grupacija duhanske privrede P/GKFBiH već nekoliko godina obraća se svim relevantnim institucijama Federacije i BiH sa zahtjevima i prijedlozima za zaštitu domaće proizvodnje. U saradnji sa Grupacijom duhanske privrede Privredne komore RS (29. 07. 2003. godine) formiran je Koordinacioni odbor

duhanske privrede BiH, a zajednički prijedlozi i zaključci o načinu zaštite domaće proizvodnje upućeni su Vijeću ministara BiH, entitetskim vladama i resornim ministarstvima.

Donošenjem "Odluke o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza" ("Sl. glasnik BiH", broj 30/02), nije se postiglo željeno. Pomenuta Odluka je neprihvatljiva, jer se zaštita može vršiti kontingentiranjem, a kontingenti ne mogu biti manji od prosjeka u zadnje tri godine, tim prije što je u to vrijeme zabilježen enorman uvoz cigareta.

U cilju prevazilaženja sadašnjeg stanja duhanska industrija se može štititi na način kako je to urađeno u zemljama u okruženju, a to znači povećanjem akciza na uvozne cigarete, čime bi se i povećali budžetski prihodi na cijelom prostoru BiH. Treba naglasiti da BiH ima prirodne resurse za proizvodnju duhana, instalisane kapacitete za preradu, kvalitetnu radnu snagu, a i tržište.

Posebna zaštita domaće proizvodnje trebala bi biti i preko stalne kontrole kvaliteta gotovih proizvoda iz uvoza. Takve kontrole nema, jer nema laboratorije ili instituta koji će utvrđivati tačnost podataka istaknutih u deklaraciji na paklicama uvoznih cigareta. Da bi se provela ova mjera zaštite, potrebno je ovlastiti odgovarajuću instituciju koja bi vršila kontrolu uvoznih cigareta i o svom nalazu obavještavala uvoznika i tržišnu inspekciju.

Neophodno je stimulirati i primarnu poljoprivrednu proizvodnju u cilju proizvodnje kvalitetnih duhana kako za potrebe domaćih prerađivača tako i za izvoz, iz dijela prikupljenih sredstava od akciza na uvozne cigarete.

Mirsada MEŠANOVIĆ

Sastanak Grupacije duhanske privrede FBiH i Grupacije proizvodnja i prerada duvana RS održan je 18. 02. 2004. godine, u Sarajevu na kome su prisustvovali i predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti FBiH.

U skladu sa planiranim dnevnim redom (zaštita domaće proizvodnje cigareta) doneseni su sljedeći

ZAKLJUČCI

1. a) postojeće akcize na promet domaćih cigareta obavezno zadržati u narednom periodu i
- b) akcize na promet uvoznih cigareta potrebno je povećati i to na jedan od sljedećih načina:

prvi:

uvozne cigarete - umjesto dosadašnje, uvesti novu akcizu od 2 KM po paklici

licencne cigarete - umjesto dosadašnje, uvesti novu akcizu od 1,40 KM po paklici

drugi:

uvozne cigarete - na postojeću akcizu uvesti dodatnu od 1,00 KM po paklici

licencne cigarete - na postojeću akcizu uvesti dodatnu od 0,70 KM po paklici

2. zahtijevamo od resornih ministarstva da u suradnji sa entitetskim komorama hitno pristupe izradi prijedloga izmjena i dopuna zakonske regulative iz oblasti duhanske privrede i da se po hitnom postupku uputi u parlamentarnu proceduru;

3. zaključke uputiti predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti entiteta i BiH.

Predsjednici Grupacija:

Franjo Benković

Lazar Mirkić

Poljoprivreda FBiH

Godine 2003. uvoz i izvoz gotovo dva puta veći

Federacija BiH ima ukupno 1.258.796 hektara poljoprivrednih površina. Od toga se obrađuje 508.062 ha, a ostalo su livade, pašnjaci, trstici, bare i ribnjaci. Vinogradi se prostiru na 5.307 ha. Tijekom devedesetih godina poljoprivreda je zabilježila znatni pad proizvodnje što je posljedica rata i tranzicije na tržišnu ekonomiju

S obzirom na broj stanovnika u FBiH, dolazi se do podatka da po jednom stanovniku ima 0,56 ha poljoprivrednog zemljišta, odnosno 0,23 ha oranica i vrtova, uz tendenciju smanjenja zbog trajnih gubitaka zemljišta uslijed izgradnje: naselja, industrijskih postrojenja, prometnica, vodnih akumulacija, aerodroma i slično.

Protekli rat je imao katastrofalan utjecaj na zemljište, jer su se kao posljedica pojavila minska polja, a mine su dovele do destrukcije zemljišta, odnosno privremenog isključenja zemljišta iz njegove primarne namjene. Taj privremeni gubitak zemljišta može da potraje i duži period. Prema podacima UNHCR-a u okolini crta razdvajanja minska polja zauzimaju oko osam odsto ukupne površine BiH.

Nakon završetka rata, odnosno od 1996. godine poljoprivreda je doživjela lagani uspon,

da bi ponovo od 2000. ponovo stagnirala uslijed nedostatka zaštite i stimulacije domaće proizvodnje od države.

U poljoprivrednoj djelatnosti registrirane su 534 tvrtke.

Proizvodnja

Osnovne prednosti poljoprivrede FBiH:

- Tri različite geografske i klimatske cjeline: ravničarsko područje na sjeveru pod utjecajem kontinentalne klime, priobalno područje na jugu pod utjecajem sredozemne klime, te planinski prostor u središnjem dijelu FBiH. Raznoliki tipovi klime, reljefa i tla omogućavaju proizvodnju širokog asortimana poljoprivrednih proizvoda: od ratarskih i industrijskih usjeva do vinograda, te kontinentalnog i mediteranskog voća i povrća.

- Niska razina zagađenja omogućuje razvoj ekološke proizvodnje.

- Na poljoprivredu bi se mogla nadovezati raznolika prerađivačka i prehrambena industrija koja bi mogla zadovoljiti veći dio potreba domaćeg tržišta, pa i tržišta susjednih zemalja.

- Poljoprivreda se treba nadopunjavati turizmom, još jednom značajnom granom gospodarstva.

Proizvodnja odabranih proizvoda (1999 - 2002. godina)

	1999.	2000.	2001.	2002.
Žitarice ukupno (tona)	307.524	194.240	253.808	312.525
Pšenica	69.942	61.457	53.740	74.362
Kukuruz	199.874	104.591	168.075	200.538
Krumpir	258.153	158.737	235.058	227.275
Kontinentalno voće (tona)	24.959	15.910	14.376	10.812
- jabuke				
- kruške	12.398	8.825	8.064	6.010
- šljive	58.639	26.961	26.750	32.008
Mediteransko - južno voće (tona)	7.370	6.124	4.652	3.620
- trešnje				
- višnje	2.214	1.323	1.006	1.024
- breskve	2.031	3.028	3.550	3.724
- marelice	487	505	486	337
Grožđe	11.570	12.723	12.442	13.873
Goveda (komada)	227.922	218.678	218.406	223.684
Svinje (komada)	74.986	72.317	80.493	80.707
Perad (komada)	2.749.102	3.850.160	4.213.082	4.513.926
Mlijeko (000 litara)	283.102	245.746	247.199	267.520
Jaja (000 komada)	295.032	303.191	279.439	276.156

Izvor podataka: Statistički zavod FBiH

Izvoz - uvoz

FBiH izvozi malo poljoprivrednih proizvoda. Pokrivenost uvoza izvozom je 7,5 odsto. Najviše se izvozi u Hrvatsku, Njemačku, Italiju, Švic-

arsku, Jugoslaviju, Sloveniju, Kanadu, Albaniju itd. Poljoprivredni proizvodi koji se najviše izvoze su ljekovito i aromatično bilje, gljive, biskviti, džemovi, gazirani sokovi, sir, vino i alkoholna pića.

Što se tiče proizvoda animalnog podrijetla, može se reći da se jedino izvoze u Albaniju i Jugoslaviju, zbog nefunkcioniranja Ureda za veterinarstvo.

Poljoprivredno-prehrambeni proizvodi od tarifnog broja 01 do 24 u FBiH se uvoze u velikim količinama.

Pregled uvoza i izvoza po glavama carinske tarife u 2003. godini

Glava	Naziv	Uvoz (KM)	Izvoz (KM)
01	Žive životinje	78.443.476,00	103.377,00
02	Meso i jestivi klaonični proizvodi	46.680.430,00	2.055.270,00
03	Ribe i ljuskavci, mekušci i ostali vodni beskralježnjaci	8.458.850,00	2.325.259,00
04	Mlijeko i drugi mliječni proizvodi, jaja, prirodni med	88.027.888,00	5.208.619,00
05	Proizvodi životinjskog podrijetla što nisu spomenuti na drugom mjestu	625.390,00	167.217,00
06	Živo drveće, lukovice, korijenje i rezano cvijeće	10.853.286,00	357.225,00
07	Jestivo povrće, neko korijenje i gomolji	29.428.144,00	6.390.884,00
08	Jestivo voće i orašasti plodovi, kore agruma, dinja i lubenica	75.912.311,00	8.765.930,00
09	Kava, čaj i začini	23.452.970,00	1.793.967,00
10	Žitarice	58.905.104,00	251.413,00
11	Proizvodi mlinske industrije, slad, škrob	10.519.956,00	1.401.586,00
12	Uljano sjemenje i plodovi	8.972.418,00	2.270.034,00
13	Šelak, gume, smole i ostali biljni sokovi	761.715,00	4.325,00
14	Biljni materijal za pletarstvo	71.253,00	141.644,00
15	Masti i ulja životinjskog ili drugog podrijetla	74.116.195,00	382.479,00
16	Prerađevine od mesa, riba, ljuskavaca, mekušaca ili drugih vodenih beskralježnjaka	57.908.198,00	6.330.599,00
17	Šećeri i proizvodi od šećera	100.928.786,00	2.192.766,00
18	Kakao i proizvodi od kaka	54.752.488,00	3.773.198,00
19	Proizvodi na osnovi žitarica	45.673.447,00	8.399.160,00
20	Proizvodi od povrća voća, orašastih plodova	28.956.115,00	10.652.090,00
21	Razni prehrambeni proizvodi	100.961.198,00	2.007.158,00
22	Pića, alkoholi i ocat	131.179.588,00	15.811.892,00
23	Ostaci i otpaci od prehrambene industrije	18.725.379,00	12.008,00
24	Duhan i prerađeni nadomjesci duhana	104.582.405,00	8.659.976,00
	Ukupno:	1.158.896.990,00	89.458.076,00

Izvor podataka: FCU Sarajevo

Uvoz i izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

	2002. godine	2003. godine
Uvoz KM	627.078.814,00	1.158.896.990,00
Izvoz KM	52.848.349,00	89.458.076,00

Kada se usporede podaci uvoza i izvoza ove dvije godine, može se reći da se 2003. uvezlo i izvezlo gotovo dva puta više poljoprivredno-prehrambenih proizvoda nego prošle. Da li je to posljedica boljeg funkcioniranja DGS-a ili nešto drugo? Ne zna se.

Ribarstvo

Početak modernog ribogojstva u FBiH je povezan sa osnivanjem ribogojilišta "Vrelo Bosne" kod Ilidže, 1894. godine. U zadnjem

desetljeću prošlog stoljeća, naglo se razvija novi, intenzivniji način uzgoja ribe i ostalih vodenih organizama pod internacionalnim nazivom akvakultura. Razvio se sistem plutajućih kaveza u prirodnim jezerima, vještačkim hidroakumulacijama i moru gdje se riba gusto nasaduje i postižu se prinosi veći od 50 kg/m³ vode. Ishrana riba se vrši visokovrijednom paletiranom hranom. Najintenzivniji razvoj akvakultura dostiže u zadnje tri do četiri godine. Razlozi su

privatizacija, inozemni kapital, kvalitetni vodni resursi itd.

U odnosu na 1999. godinu povećana je proizvodnja u akvakulturi FBiH: slatkovodne konzumne ribe za 200 odsto; slatkovodne mladi za 60 odsto; morske konzumne ribe za 470 odsto, a proizvodnja morskih školjki u 2002. iznosi 70 tona (prva godina proizvodnje). Osim povećanja proizvodnje, usvajaju se

tehnologije uzgoja novih vrsta (mekousna pastrmka, lipljen, zubatac, jezerska zlatovčica), otvaraju se tvornice i pogoni za čišćenje i preradu ribe i zabilježeno je povećanje zaposlenih u ribarstvu za 16 odsto. U FBiH postoji 26 registriranih slatkovodnih ribogojilišta (betonskog tipa), a kaveznog tipa 14 i marinskih ribogojilišta kaveznog tipa dva.

		1999. godina	2000. godina	2001. godina	2002. godina
Proizvodnja konzumne ribe (tona)	Kalifornijska pastrva	586	937	1.371	1.793
	Potočna p.				18
	Lubin	20	30	35	85
	Orada				85
	Zubatac				20
	Dagnje				55
	Kamenice				15
Svega		626	997	1.441	2.071
Proizvodnja mladi (komada)	Kalif. pastrva	6.730.000	8.600.000	7.950.000	10.940.000
	Potočna p.	2.300.000	2.800.000	1.900.000	3.333.000
	P. zlatovčica	200.000	200.000	200.000	320.000
	J. zlatovčica	1.500	500		
	Mekousna p.			45.000	100.000
Svega		9.231.500	11.600.500	10.120.000	14.723.000
Broj zaposlenih radnika	Riječni beton	107	113	122	124
	Riječni kavez	16	18	17	20
	Marinski kavez	10	10	10	10
Svega		133	141	149	154
Proizvodnja ribe po zaposlenom radniku	Riječni beton	4.5	7	6.8	9.7
	Riječni kavez	6.6	7.8	31.5	30.2
	Marinski kavez	4	6	7	26
Svega		4.7	7.1	9.7	13.4
Proizvodnja mladi po zaposlenom (komada)		87.000	103.000	83.000	119.000

Unutar Privredne/Gospodarske komore FBiH djeluje Udruženje poljoprivredne, prehrambene i duhanske industrije i vodoprivrede koje obuhvata 10 grupacija:

1. Proizvođača i prerađivača mesa,
2. Proizvođača peradi i stočne hrane,
3. Proizvođača i prerađivača biljne proizvodnje (voća i povrća),

4. Proizvođača i prerađivača mlijeka,
5. Duhanske privrede,
6. Proizvođača ribe i riblje mladi,
7. Proizvođača krumpira,
8. Ljekovito bilje,
9. Proizvodnja alkoholnih pića i vina,
10. Proizvođača žitarica i prerađivača žitarica.

Erina LASIĆ

Poljoprivreda

Zemljište u FBiH na kritičnoj granici

Federacija BiH po jednom stanovniku ima 0,17 hektara oranične površine, što predstavlja kritičnu granicu po međunarodnim mjerilima neophodnu za prehranu stanovništva. Ovaj odnos će se stalno smanjivati i pogoršavati, prvenstveno rastom populacije. Takva situacija nameće potrebu da se poljoprivredno zemljište koristi maksimalno racionalno, strogo namjenski i u okviru zakona, navodi se u Informaciji o stanju poljoprivrednog zemljišta u Federaciji BiH i implementaciji Zakona o poljoprivrednom zemljištu koju je Vlada FBiH usvojila na posljednjoj sjednici.

Poljoprivredno zemljište u FBiH zauzima površinu od 1.371.571 ha, od čega je obradivo zemljište 55 posto. Prema statističkim podacima, ima 0,46 ha poljoprivrednog zemljišta, 0,27 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta i 0,7 ha oranica.

Najviše poljoprivrednog zemljišta ima u Livanjskom kantonu, a najveći dio tih površina je neobradivo zemljište. Najmanje poljoprivrednih površina ima u Bosansko-podrinjskom kantonu. Obradivog poljoprivrednog zemljišta najviše ima Unsko-sanski kanton (21 posto od ukupnih obradivih površina), a najmanje Bosansko-podrinjski kanton (dva posto).

Oranično poljoprivredno zemljište je najvažnije sa aspekta ratarske proizvodnje, a najviše oraničnih površina ima u Unsko-sanskom i Tuzlanskom kantonu.

Na prostoru FBiH ima oko 200.000 ha miniranog poljoprivrednog zemljišta, a dosad je razminirano samo nekoliko hiljada hektara. /Fena/

Statistika

Pokrivenost uvoza izvozom 42,4 posto

Industrijska proizvodnja u FBiH u januaru ove godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine veća je za 4,2 posto, u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za 18,8 posto, dok je u odnosu na decembar prošle godine manja za 7,8 posto, saopćio je sredinom februara, na konferenciji za novinare, direktor Federalnog zavoda za statistiku Derviš Đurđević

Posmatrano po područjima industrijskih djelatnosti, u januaru ove godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine industrijska proizvodnja u području snabdijevanja električnom energijom gasom i vodom veća je za 36,6 posto, u području prerađivačke industrije manja je za 8,1 posto, a u području rudarstva manja je za sedam posto.

U januaru je FBiH ostvarila izvoz od 144.740.000 KM, što je za 39 posto više u odnosu na januar lani. Ostvarena vrijednost uvoza je 341.334.000 KM, što je za 2,3 posto više u odnosu na januar prošle godine. Procenat pokrivenosti uvoza izvozom u januaru ove godine iznosi 42,4 posto.

Do porasta ukupnog izvoza došlo je zbog rasta izvoza unutar prerađivačke industrije u procentu od 33,5 posto, gdje je porast najvećim dijelom uzrokovan rastom izvoza u granama proizvodnja odjeće, dorada i bojenje krzna 36,9 posto, prerada kože, izrada kožne galanterije i

obuće 51,8 posto, proizvodnja metala 33,4 posto, proizvodnja motornih vozila 99,9 posto i opskrba električnom energijom 182,3 posto.

Najveće učešće u ukupnom izvozu ima Italija od 25,4 posto, jer lista prvih deset zemalja u koje izvozi FBiH (Italija, Hrvatska, Njemačka, Austrija, Slovenija itd) učestvuje preko 80 posto u carinskoj proceduri. Ponovni izvoz nakon unutarnje obrade (u ukupnom izvozu ova carinska procedura učestvuje sa 47,8 posto).

Ponovni izvoz nakon unutarnje obrade znači da se u zemlju uvezu repromaterijali, naprave gotovi proizvodi i odmah nakon toga se izvezu iz zemlje.

U januaru je zabilježen rast uvoza od 2,3 posto u odnosu na januar lani, ali u poređenju sa decembrom prošle godine došlo je do pada uvoza od 30 posto, što je uzrokovano tzv. sezonskom komponentom (uvijek je u januaru zabilježen pad uvoza jer se ugovori sklapaju većinom početkom godine), tako da se najvjerovatnije radi o zaostalom uvozu iz prethodne godine.

U januaru je u Republiku Srpsku prodato robe u vrijednosti 16.863.944 KM, što predstavlja smanjenje za 28,3 posto u odnosu na decembar lani i povećanje za 3,3 posto u odnosu na januar prošle godine. Istovremeno, iz RS nabavljeno je robe u vrijednosti 4.026.030 KM, što predstavlja smanjenje za 33,4 posto u odnosu na decembar prošle godine i smanjenje 18,2 posto u odnosu na isti mjesec lani. (FENA)

PRIVREDNA/GOSPODARSKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
CHAMBER OF ECONOMY OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

THE REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER
for Central and Eastern Europe

Seminar

Održiva energetika

U organizaciji P/GKFBiH i REC-a održaće se seminar "Održiva energetika", 10. marta, u prostorijama Vanjskotrgovinske komore (velika sala - prizemlje), sa početkom u 11 sati, u trajanju od četiri školska sata.

Predvideni sadržaj:

- Održiva energetika,
- Uticaj energije na okolinu - globalno i u BiH,
- Međunarodni okolinski sporazumi i međunarodna saradnja,
- Pravno regulisanje zagađivanja.

Pozivamo zainteresirane privredne subjekte da prisustvuju seminaru.

Opširnija objašnjenja možete dobiti na telefon: 033/220 956.

Kontakt osoba Nafija Šehić - Mušić.

Veleprometnici lijekovima i farmaceutskim proizvodima

Problemi se ne mogu riješiti bez pomoći Ministarstva

Skupština Udruženja/Udruga veleprometnika lijekovima i farmaceutskim proizvodima Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH je, na sjednici održanoj krajem januara, razmatrala aktuelnu problematiku uvoza lijekova u FBiH, te uputila federalnom ministru zdravstva poziv za hitno održavanje zajedničkog sastanka

S obzirom na kompleksnost materije, na sjednicu je bio pozvan i predstavnik Ministarstva zdravstva FBiH koji nije došao zbog ranije preuzetih obaveza.

Mora se konstatovati da bez aktivnog učesća Ministarstva ne mogu biti adekvatno riješeni trenutni aktuelni problemi uvoza lijekova.

U raspravi je rečeno da pod hitno treba održati sastanak sa federalnim ministrom zdravstva i njegovim saradnicima. Udruženje/Udruga je od svog formiranja 2000. godine u više navrata pismeno tražila sastanak sa prethodnim ministrima zdravstva FBiH, ali, nažalost, bez uspjeha.

Naglašeno je da je potrebno zbog komplicirane procedure što više pojednostaviti postupak dobijanja odobrenja za uvoz lijekova.

Poznato je da se lijek registrovan u jednoj od zemalja Evropske unije može staviti u promet u svim zemljama Unije bez posebnih procedura. BiH, koja ima za cilj ulazak u EU, i u ovom segmentu treba da poštuje evropske standarde i da im se postepeno približava.

Prijedlog Udruženja/Udruge je da treba uvesti u praksu da, ako je jednom od uvoznika odobren uvoz neregistriranog lijeka, po istom osnovu treba odobriti uvoz lijeka i drugim uvoznicima bez dodatnih procedura. Ove evidencije treba da ustroji Ministarstvo zdravstva FBiH i automatski na zahtjev uvoznika izdaje

odobrenje za uvoz lijeka za koji je ono već jednom izdato. Trenutno svaki uvoznik uz zahtjev dostavlja potpuno istu dokumentaciju za dobijanje odobrenja za uvoz istog lijeka.

U ovom trenutku problem je implementacija pisma ministra zdravstva FBiH, broj 05-37-8042/03, od 08. 12. 2003. godine. Poznato je koliko traje procedura kontrole kvaliteta lijeka. Primjenjujući Zakon o lijekovima i čekajući mišljenje Zavoda za kontrolu lijekova, objektivno će proći dug period u kojem se uvezeni lijek neće moći staviti u promet. Ovo će prouzrokovati poremećaje i nestašicu lijekova na tržištu FBiH.

Stoga Udruženje/Udruga predlaže da se zbog objektivnih okolnosti - nemogućnosti ispitivanja svake serije lijeka- ispituju uzorci lijekova po sistemu slučajnog uzorka ili na neki drugi prihvatljiviji način.

Saglasno Zakonu o upravnom postupku, potrebno je da se ustanovi rok u kome treba odgovoriti na zahtjeve za uvoz lijekova i druge akte koji se prosljeđuju ovom ministarstvu. Praksa je pokazala da pojedini predmeti čekaju i po nekoliko mjeseci, pa i godinu u ladicama uposlenika Ministarstva zdravstva FBiH.

Hitno treba pristupiti implementaciji člana 84. Zakona o lijekovima utvrđivanjem referalnih cijena, što bi ujednačilo cijene lijekova u FBiH čime bi se izbjeglo šarenilo koje trenutno vlada po kantonima/županijama.

Udruženje/Udruga je ministra zdravstva pismeno upozнала sa nepravilnostima koje se dešavaju prilikom uvoza lijekova u FBiH, te istakla da se prilikom uvoza carinjenje lijekova treba da vrši na osnovu odobrenja za uvoz lijekova koje izdaje Ministarstvo zdravstva FBiH i rješenja za uvoz lijekova koje izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih

odnosa BiH. U jednom dijelu FBiH se uvoz i carinjenje vrši na osnovu rješenja Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a nije bitno odobrenje Ministarstva zdravstva. Na taj način se legalizuje uvoz neregistrovanih lijekova u FBiH pošto se carinjenje vrši samo na osnovu Carinske tarife, a ne i odobrenja Ministarstva.

Zbog navedenih problema sa kojima se susreću veleprometnici i ostali učesnici pri snabdijevanju lijekovima u praksi, Udruženje/-Udruga je zatražila hitan sastanak sa ministrom zdravstva FBiH i njegovim saradnicima, na kojem bi se razgovaralo o:

1. Izmjeni i dopuni Zakona o lijekovima;
2. Izmjeni i dopuni Pravilnika o uvjetima uvoza lijekova koji nemaju odobrenje za stavl-

janje lijeka u promet u FBiH. Napominjemo da je Udruženje/Udruga, prilikom rasprave o Prijedlogu ovog pravilnika, Ministarstvu dostavila primjedbe, dopis broj PKF-992-2/02, od 23. 12. 2002. godine. Nijedna od njih nije prihvaćena;

3. Implementaciji člana 51. Zakona o lijekovima.

Predloženo je da se, prema slobodnim terminima ministra zdravstva, održi sastanak sa predstavnicima Udruženja/Udruge u narednih deset dana. U protivnom, Udruženje/Udruga će biti prinudena da preko sredstava informisanja obavijesti javnost o svim problemima i njihovim posljedicama, sve u interesu zaštite zdravlja građana.

Mira IDRIZOVIĆ

Tvrtnice članice P/GKFBiH Na sajmovima VIROEXPO 2004. i HISTRIA 2004.

Temeljem dugogodišnje suradnje sa HGK županijskim komorama Virovitice i Pule Privredna/Gospodarska komora FBiH omogućila je prezentaciju proizvoda svojih članica iz oblasti prehrambene industrije

U odnosu na proteklu godinu naše članice su svoj proizvodni program obogatile novim proizvodima koji su pobudili veliko zanimanje kod posjetitelja. Vinarija Čitluk - Hercegovina vina iz Mostara ponudila je paletu sokova i bezalkoholnih pića namijenjenih ponudi ugostiteljstvu, kao i nove vrste vina u novim pakiranjima.

Proizvođači sira kao Vita Vi iz Višića i Sirela - Mljekara Livno, pored već oprobanih Vita Vi i livanjskog sira, predstavili su se jednako dobrim trapistima.

Bobita Co iz Čitluka predstavila se novim "modernim" alkoholnim proizvodima.

Zvečevo Lasta iz Čapljine sa štrudlama, posebice, od smokava uvijek pobuđuje interes posjetilaca.

*Ministar
poljoprivrede
R Hrvatske
Petar
Čobanković
na štandu
P/GKFBiH*

Sajam VIROEXPO 2004. godine održan je 23., 24. i 25. siječnja, u Virovitici, a na njemu su se predstavile tvrtke: Lijanovići iz Širokog Brijega, Vinarija Čitluk - Hercegovina vino iz Mostara, Vita Vi iz Višića, Bobita Co iz Čitluka, Zvečevo Lasta iz Čapljine i Prodex Violeta iz Gruda.

Sajam HISTRIA 2004. održan je 3., 4. i 5. veljače, u Puli, i na njemu su se predstavile tvrtke: Lijanovići iz Širokog Brijega, Vita Vi iz Višića, Sirela - Mljekara iz Livna i Vinarija Čitluk - Hercegovina vino iz Mostara.

Prodex Violeta iz Gruda, prvoj tvornici konfekcioniranog toaletnog papira u BiH, gotovo da i nije trebala promidžba, jer je kvalitetom osigurala plasman svih proizvedenih količina papira.

Nadamo se da će naredne godine biti veći odziv naših tvrtki za izlaganje na sajmovima u Hrvatskoj, budući da Komora snosi troškove uređenja štanda i odgovarajuću promidžbu preko sustava komora, te se naše članice mogu primjerno predstaviti uz minimalne troškove.

Željana BEVANDA

Alternativno rješavanje sporova

Zakon o medijaciji

U organizaciji SEED-a, u Sarajevu je, u februaru, održana konferencija "Alternativno rješavanje sporova - podrška medijaciji u BiH". Osnovni cilj je bio predstavljanje alternativnog načina rješavanja sporova i pružanje šire podrške uvođenju medijacije u sudsku praksu. Na taj način bi se povećala efikasnost sudstva, olakšao pristup sistemu pravosuđa malim i srednjim preduzećima, te doprinijelo reformi sudstva u BiH.

Konferenciji je prisustvovao i prvi zamjenik visokog predstavnika za BiH Donald Hejs, koji je u svom obraćanju naglasio kako je jedan od elemenata koji je nedostajao BiH bila metoda bržeg rješavanja privrednih sporova. Uvođenjem medijacije u praksu izbjeglo bi se dugo čekanje na rješavanje sporova, na koji način bi se privukli inoinvestitori i promovirao ekonomski razvoj BiH, istakao je Donald Hejs.

- Ukoliko biznis želi biti partner vladi, onda je potreban sudski sistem koji će brzo odgovoriti na njihove potrebe. Ovo ne znači da će odluke uvijek biti donesene u njihovom interesu, ali znači da će uvijek donositi odluke koje će rješavati sporove - kazao je prvi zamjenik visokog predstavnika. Ovom prilikom je istakao da će apelirati na Parlament BiH da u što je moguće kraćem roku usvoji Zakon o medijaciji čiji je Nacrt već dat u proceduru. Medijacija je mehanizam alternativnog rješavanja sporova koji nije skup i imaće jak uticaj na poslovno okruženje u BiH.

Nakon donošenja i stupanja na snagu Zakona o medijaciji, Udruženje medijatora BiH, u saradnji sa SEED-om, planira pokrenuti pilot-projekat medijacije sa pojedinim sudovima u BiH.

*M. I.***Trgovina**

Utvrđen Prijedlog zakona

Vlada Federacije BiH utvrdila je Prijedlog zakona o trgovini kojim se uređuje postupak osnivanja trgovačke radnje, definišu trgovačke usluge, kao i uslovi za njihovo obavljanje. Prijedlogom su razrađeni oblici narušavanja slobodnog tržišta u obliku monopolskog ponašanja i nelojalne tržišne utakmice.

Posebno su pooštrene mjere inspekcijskog nadzora sa mogućnošću privremenog oduzimanja robe u težim slučajevima kršenja odredaba Zakona. Upravni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona povjeren je Ministarstvu trgovine.

*M. I.***Izmjene i dopune**

Stečajni postupak

Vlada Federacije BiH je na 49. sjednici utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stečajnom postupku u skladu sa parlamentarnom raspravom o Nacrtu ovog zakona.

Jedna od predloženih izmjena odnosi se na položaj uposlenika stečajnog dužnika prema kojoj uposlenicima ne bi automatski prestao radni odnos danom otvaranja stečajnog postupka. O prestanku radnog odnosa odlučivao bi stečajni upravnik na osnovu procjene o potrebi za radom uposlenika. Štite se i uposlenici kojima je prestao radni odnos poslije otvaranja stečajnog postupka tako što bi im se osigurala prednost prilikom novog zapošljavanja.

M. I.

Privredna komora USK-a Pokrenut će centar za pomoć malim i srednjim preduzećima

Privredna komora USK-a uskoro će pokrenuti Centar za pomoć malim i srednjim preduzećima, s ciljem obezbjeđivanja boljih uslova poslovanja, te približavanja novih ekonomskih saznanja i investicija, izjavio je predsjednik Privredne komore USK-a Ismet Pašalić. Prema njegovim riječima, unazad par godina, sličan projekt Komora je uradila sa UNID-ovim centrom za razvoj. Tada je realizirano oko stotinjak programa, no ukupan rezultat je, s obzirom na potrebe Kantona, bio slabo vidljiv. Centar koji se namjerava formirati, radiće na sličnom principu, ali će biti daleko sveobuhvatniji, tvrdi Pašalić, dodajući da se Komora odlučila za mala i srednja poduzeća, jer upravo ona i čine oko 95 posto ovdašnje privrede.

- Privredna komora USK-a u ovaj projekt neće ući sama. Da je ideja ozbiljna, potvrđuje i angažman stranih partnera. Za sada su interes pokazala dva inosuorganizatora, a velike su šanse da ih do formiranja Centra bude i više - kazao je Pašalić. Dodao je da će njihova uloga i značaj biti u obezbjeđivanju dotoka informacija o ekonomskim i strukovnim politikama, unutar jugozapadnog regiona. Jedna od karakteristika Centra je i Internet poslovanje, koje će bez naknade biti omogućeno članicama Privredne komore. Njen predsjednik očekuje da će se ubrzo definirati programi i zadaci, koji će predstavljati osnovu za izradu jednog takvog Internet sistema. Potencijalnim korisnicima pomoći će se, u stvari, da osmisle ideju i privedu je kraju, odnosno kreiraju projekte - pojasnio je Pašalić. Neki od takvih već postoje u agraru i usko su vezani za organsku poljoprivredu, koja se često spominje kao značajan, a neiskorišten resurs USK-a. Otvaranje Centra najavljeno je početkom februara. /Fena/

Tuzla Šumarstvo, prerada drveta, papirna i grafička djelatnost

U Tuzli je, 29. januara, održana Skupština Udruženja šumarstva, prerade drveta, papirne i grafičke djelatnosti Kantonalne privredne komore Tuzla poslije stupanja na snagu Zakona o dobrovoljnosti članstva u komorski sistem.

Na sjednici je razmatran Pravilnik o organizovanju udruženja, Poslovnik o radu Udruženja, kao i program rada Odbora Udruženja. Za predsjednika Skupštine Udruženja šumarstva, prerade drveta, papirne i grafičke djelatnosti izabrana je Jasminka Džinić, direktor "Šume TZ kantona" Kladanj, a za predsjednika Odbora udruženja izabraće se predstavnik prerade drveta.

Š. ALIMANOVIĆ

Stipendiranje i stažiranje studenata Pružiti šansu mladima

Na inicijativu Udruženja industrijalaca BiH, u Bijeljini je, 10. februara, organizovan skup privrednika o stipendiranju i stažiranju studenata.

Suorganizatori su bili Privredna komora regije Bijeljina i "Bona fides" Udruženje građana - asocijacija mladih. Prisustvovao je i mr Robert Bikroft, šef Misije OESC-a, sa svojim saradnicima i dao punu podršku ovoj inicijativi

Prisutni su upoznati sa idejom Udruženja industrijalaca BiH o stipendiranju i stažiranju (praktičnoj obuci) đaka i studenata u BiH. Visoka stopa nezaposlenosti mladih, koji se u nedostatku mogućnosti za zapošljavanje sve češće odlučuju da napuste zemlju, opredijelila je poslodavce, članove Udruženja, da pokrenu ovu inicijativu. Anketom među mladim pokazalo se da je nedostatak radnog iskustva osnovna prepreka pri njihovom zapošljavanju.

Cilj ove inicijative je pružanje šanse mladim, talentovanim i vrijednim, da uz odgovarajući staž steknu uslove za zapošljavanje i ostanak u BiH i daju svoj doprinos daljem razvoju i ekonomskoj stabilnosti zemlje. Na osnovu ove inicijative sačinio bi se program stipendiranja i obuke za cijelu BiH, a realizacija programa bi bila po regionima.

Skupu su prisustvovali privrednici, poslodavci iz svih dijelova BiH, privredne komore entiteta i svi su podržali inicijativu i pružili punu podršku programu stipendiranja i obuke mladih kako u zemlji tako i u inozemstvu.

Potpisan je Memorandum o sporazumijevanju od OSCE-a, Udruženja industrijalaca BiH, Privredne komore regije Bijeljina i Udruženja građana - mladih "Bona fides". Prisutni su se obavezali da će na svom području promovisati inicijativu u cilju stvaranja povoljnih uslova za stipendiranje i stažiranje (obuku) učenika i studenata. Očekuje se podrška i od većeg broja poslodavaca u BiH. Na ovaj način bi se dobio potreban broj mladih obučanih stručnjaka, uz mala i od opterećenja oslobođena sredstva poslodavaca.

Slijedi izrada kriterija i organizovanja fonda za stipendiranje i stažiranje učenika i studenata sa ciljem implementacije do početka naredne školske godine.

M. IDRIZOVIĆ

Seminar

“Tenderske procedure i upotreba međunarodnih ugovora u infrastrukturnim projektima”

U prostorijama Privredne komore Kantona Sarajevo, od 10. do 13. februara, održan je seminar “Tenderske procedure i upotreba međunarodnih ugovora u infrastrukturnim projektima”

Inicijator navedenog programa obuke je SEED (Razvoj preduzeća u jugoistočnoj Evropi), koji je vodio cjelokupnu organizaciju.

U obuci je aktivno učestvovalo oko 25 članova iz građevinske operative sa prostora Republike Srpske i Federacije BiH.

Cilj je bio da se prezentiraju zainteresiranim preduzećima Fidicovi modeli ugovora, koji umnogome mogu doprinijeti efikasnijem učešću naših preduzeća na međunarodnim i domaćim tender-skim procedurama.

Fidic je međunarodna federacija konsultantskih inženjera, koja je izradila modele ugovora, čiji Generalni i Specijalni uvjeti zajedno čine uvjete koji određuju prava i obaveze svih strana. Specijalni uvjeti sačinjeni su tako da odgovaraju svakom ugovoru pojedinačno.

Teme (Modeli ugovora), obuhvaćene ovom trodnevnom obukom, su:

- * Model ugovora za usluge Klijent - Konsultant,
- * Ugovori za joint venture i Potkonsultante,
- * Tenderske procedure,
- * Standardne forme kvalifikacije,
- * Inženjering - Nabavka - Izgradnja (INI),
- * Ugovor “Ključ u bravu”.

Instruktori koji su vodili obuku su: Sophia Tsrponouri i Faruk Dizdarević.

Prisutnima se obratio i Alexander Paine, generalni direktor SEED-a, istaknuvši korištenje Fidicovih modela ugovora.

“Namjera i zadatak SEED-a je da osluškuje prisutne probleme u bh. privredi i, u skladu s tim, ponudi organizirane konsultantske usluge”, naglasio je Paine.

O tenderskim procedurama govorio je i Ešref Gačanin, ispred IPSA Instituta, Sarajevo.

Nakon što su teoretski obrađene teme, predviđene programom, polaznicima su ponuđene studije slučaja, kojima se praktično trebalo baviti, u smislu pripremanja tenderske dokumentacije. Upitnik koji su prisutni trebali popuniti bio je ujedno i test na osnovu kojeg se moglo vidjeti koliko polaznici vladaju informacijama o ponuđenim programom.

Fidicovi ugovori i sporazumi su pogodni jer su:

- * izbalansirani,
- * dobro isprobani,
- * prihvaćeni u širokoj upotrebi,
- * podržani od međunarodnih organizacija i
- * učinkoviti.

Dženana AVDIĆ

Potpisani sporazumi

Ekonomično i ekološko grijanje

Preduzeće za proizvodnju i montažu peći, solarnih kolektora, akumulacionih spremnika i kotlova za centralno grijanje - Narodno Grijanje, prezentiralo je, 10. februara, uspješno okončanu realizaciju ekološkog projekta grijanja u hotelu “Maršal”, na Bjelašnici, u prisustvu mnogobrojnih domaćih i stranih gostiju, te predstavnika švedske partnerske firme, kao i švedskog ambasadora

Ova firma, ugradnjom ekoloških kotlova i solarnih kolektora iz vlastite proizvodnje, prema švedskoj licenci, realizirala je projekat koji odgovara švedskim standardima zagrijavanja.

Narodno Grijanje, inače, članica UMEI pri P/GKFBiH, je firma koja se bavi proizvodnjom i ugradnjom visokoefikasnih kotlova za centralno grijanje, solarnih kolektora i akumulacionih spremnika, prema švedskoj licenci. Kotlovi za centralno grijanje, koji kao energent koriste otpadno drvo, imaju dvostruko sagorijevanje, što rezultira efikasnim iskorištenjem energenata, uz minimalan otpad i dimove, koji nastaju pri sagorijevanju.

Solarni kolektori služe za obezbjeđenje tople vode (u funkciji 12 mjeseci godišnje), za sanitarne svrhe, kao i za centralno grijanje.

Ovakva kombinacija primijenjena je i ugrađena u Hotelu “Maršal”, koji se ranije grijao na lož-ulje i imao enormne troškove zagrijavanja. Ugradnjom ekokotlova, po riječima direktora Besima Grozdanića, troškovi su smanjeni za osam puta. Ugrađeno je 60 solarnih kolektora, dva kotla ukupne snage 500 kW, kao i akumulacioni spremnici sa zapreminom od 18.000 litara.

Ova firma, koja je već poznata javnosti, ugradila je svoje sisteme u objektima na područjima BiH, kao i susjednih zemalja.

Uz prezentaciju projekta u Hotelu “Maršal”, upriličen je još jedan značajan događaj, a to je potpis Ugovora o izvođenju radova, sa firmom “Lijanovići”.

Potpisnici su bili Žarko Karačić, izvršni direktor za razvoj u firmi “Lijanovići”, i Besim Grozdanić, direktor Narodnog Grijanja. Sporazumjeli su se da Narodno Grijanje izvodi radove na demontaži i rekonstrukciji kotlovnice, uz ugradbu opreme i instalacija po važećim standardima i ekonormama. Firma “Lijanovići” će tako biti prva mesna industrija koja će toplu vodu za proces proizvodnje obezbijediti na ekološki i ekonomični način.

Ugovor je potpisan uz podršku i prisustvo predstavnika P/GKFBiH, čije su ugledne članice navedene firme.

N. Š. - M.

Koji je najbolji način za prestanak pušenja?

Svako mora izabrati svoju sopstvenu strategiju prilikom odvikavanja od pušenja. To je mukotrpan proces za koji treba imati jaku volju i svijest o prednostima tog čina. Naravno, ne može to svako. Kako izdici sebe izvan kategorije koja to nije u stanju učiniti?

Napišite sebi sve razloge zbog kojih želite prestati pušiti. Pripremajte se psihički na taj trenutak. Informišite se dobro o periodima apstinencije kako se manifestuju ako se javljaju, koliko dugo traju i koliko često, tako da kada se počnu javljati krize znate da prepoznate o čemu se radi i da se uzdržite u tom periodu. Razgovarajte sa ljudima koji su prestali pušiti. Potražite podršku u svojoj porodici i od vaših najbližih.

Uspijete li, cijenit ćete sebe mnogo više!

Evo nekih metoda koje svako treba iskombinovati prema sebi.

1. Prestanak pušenja odjednom bez "smanjivanja" pušenja je, po mnogima, najefikasniji.

2. Prestanak pušenja postepenim smanjivanjem je namijenjen ljudima koji puše više od jedne kutije na dan. Čini se "lakšom metodom", ali često je i manje uspješna, jer su u tom slučaju pušači po cijeli dan skoncentrisani na to kada će zapaliti sljedeću cigaretu.

3. Prestanak pušenja "dan po dan" metodom. Objavite svima da "danas" ne pušite, i tako dan po dan - mnogi su uspjeli.

4. Pomoćna sredstva (nikotinske žvake i flasteri) djeluju tako što otpuštaju određenu količinu nikotina u krv i na taj način smanjuju krizu nastalu nedostatkom nikotina. Nedostatak ovih proizvoda je svakako to što su oni, ipak, štetni (uzimanje nikotina pušenjem zamijenili smo drugim načinom), a ujedno ovisnost o pušenju nije samo ovisnost o nikotinu već ovisnost o cjelokupnom ritualu koji prati pušenje. Moramo sami sebe naučiti "varati" da prebrodimo ovu krizu. **Ne treba liječiti jednu ovisnost stvarajući drugu!**

Simptomi apstinencijske krize prilikom odvikavanja i šta uraditi:

Jaka želja za pušenjem:

- Sačekajte da prođe (od tri do pet minuta),
- Radite nešto, započnite neku aktivnost,
- Razmišljajte o nečem drugom,
- Popijte vode, uzmite žvaku,
- Pojedite voće,
- Udahnite duboko nekoliko puta,
- Radite vježbe opuštanja,
- Operite zube,
- Recite sebi da će ta želja ubrzo proći.

Povećan apetit:

Jedite više manjih obroka u toku dana, grickalice zamijenite svježim voćem ili žvakaćom gumom (bez šećera). Smanjite unos kafe i alkohola, jer oni dodatno jačaju želju za cigaretom, te mogu povećati i osjećaj gladi usljed pojačanog stvaranja kiseline. Kafu zamijenite čajem, kalorija nema, a ima niz pozitivnih djelovanja u ovisnosti koju biljnu mješavinu izaberete.

Razdražljivost ili depresija

Djelujte preventivno tako što ćete u tom periodu maksimalno izbjegavati stresne situacije, ali, isto tako, i situacije u kojima biste rado zapalili cigaretu. Objasnite prijateljima i porodici da prestajete pušiti i odgodite izlazak ili posjetu za drugi put. Podrška i razumijevanje okoline je važna u ovom periodu. Svako dobronamjeran će vas razumjeti.

Biljni preparati za smirenje i čajevi mogu biti od pomoći u ovom periodu. Poželjno bi bilo i pojačati fizičku

aktivnost, više se kretati na zraku i početi laganije tjelesne vježbe. Ukoliko se jave teže i dugotrajnije smetnje, obratite se za pomoć ljekaru.

Budite strpljivi! Navedeni simptomi slabe i potpuno nestaju unutar jedne do dvije sedmice.

Nagradite sebe!

Ostavite svaki dan novac koji niste potrošili za cigarete i na kraju uspješnog odvikavanja počastite se nekim poklonom!

Kako koje iskušenje savladavate, tako postajete jači i sa većom voljom krećete u novi sat, dan, sedmicu... bez cigarete. Korak po korak i prestali ste pušiti.

**Mr ph. Maja KNEŽEVIĆ -
ĆERANIĆ, apoteka MY
MEDICO**

Upotreba	Doziranje	Prednosti	Mane
NIKOTINSKE ŽVAKE			
Brzo sažvaćite a onda ostavite između obraza i desni neko vrijeme. Nastavite žvakanje dok ne osjetite gorak okus, pa ponovite postupak	Početi sa malim dozama dva mg, ne više od 10 do 15 dnevno!	Lakše za upotrebu od žvaka, brže djelovanje od flastera	ZA vrijeme upotrebe ne može se piti ili jesti, ukoliko ima oštećenja sluznice usta ili zuba konsultovati stomatologa.
NIKOTINSKI FLASTERI			
Nanose se na neoštećenu kožu	Počnite sa manjim dozama od 14 mg. Jedan flaster dnevno ne više	Lako za upotrebu, malo sporednih efekata	Može izazvati lokalno iritaciju kože

Projekat "Biznis i humanost"

"Ko spasi jedan život kao da je spasio cijeli svijet"

U sklopu projekta "Biznis i humanost", na inicijativu Udruženja tekstilno-kožarsko-prerađivačke industrije Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, u suradnji sa Udruženjem "Srce za djecu oboljelu od raka u Federaciji BiH", organizirana je humana akcija za pomoć liječenju teško oboljele djece. Moto je bio "Ko spasi jedan život kao da je spasio cijeli svijet"

Projekat je na opće zadovoljstvo realiziran, a centralna manifestacija revijalno-zabavnog karaktera održana je 18. februara, u Hotelu Grand, u Sarajevu. Osim humanitarnog karaktera, u sklopu projekta su, kroz modnu reviju, promovirani domaći proizvođači iz sektora tekstilno-kožarsko-prerađivačke industrije u FBiH, koji su predstavili svoje kvalitetne proizvode.

Pored P/GKFBiH, kao nosioca projekta, akciji su se priključile još i PK Kantona Sarajevo, PK Zeničko-dobojskog kantona i GK Hercegbosanske županije. Odziv preduzeća za učešće u ovoj akciji, kao i predstavnika izvršne vlasti, nije bio prema očekivanjima.

Želimo se zahvaliti lordu Pady Ashdownu, visokom predstavniku, dr Draganu Čoviću, predsjedavajućem Predsjedništva BiH, i Tomi Lučiću, federalnom ministru zdravstva. Zahvaljujemo se i svim donatorima, posebno gostima na manifestaciji koji su kupovinom slika - dječijih radova na aukciji - doprinijeli da se obezbijede dodatna novčana sredstva. Tako se još jednom pokazalo da nije pravilo da su humanisti samo oni koji imaju novac, nego oni koji žele to da budu.

U ime sektora tekstilno-kožarsko-prerađivačke industrije u FBiH, zahvaljujemo našim članicama koje su učestvovala u projektu, i osim modela za reviju, djeci darovale i određeni iznos novčanih sredstava. To su: Napredak Tešanj, Viteks Visoko, Koteks Tešanj, Ključ Sarajevo, Blok Klokotnica, Olip Bosna Travnik, Olimp Gračanica, Kula Gradačac, Ligamont Lukavac, Zlatka Vuković Mostar, Tekstilna industrija Mostar, Pavone Glamoč i Borac Travnik.

Ovim se ne završava akcija pomoći oboljeloj djeci. Svi koji žele pomoći da se spase dječiji životi, pojedinci ili firme, mogu dati svoj doprinos i donirati sredstva na žiro-račun Udruženja "Srce za djecu oboljelu od raka u Federaciji BiH".

Žiro-račun 161000038890124 (Raiffeisenbank BiH).

Sav uplaćeni novac ide direktno za liječenje bolesne djece.

Uplatom na navedeni račun pokazaćete da i Vi imate srce.

**H. BRAJKOVIĆ
L. SADIKOVIĆ**

